

**'Quicksan natuurtoets Bilderdijk,
Hoogeveen'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*



Colofon

Titel: 'Quickscan natuurtoets Bilderdijk, Hoogeveen'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 10-121

Status: Definitief

Datum: 10 juli 2012

Auteur: M.A. (Martin) Heinen

Veldonderzoek: M. (Martijn) Bunskoek

Eindredactie: I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard

Contactpersoon: De heer J. Drenth

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64
I: www.ecogroen.nl



© EcoGroen Advies (2010)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Heinen, M.A. (2010). 'Quickscan natuurtoets Bilderdijk, Hoogeveen'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 10-121. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	6
3.4	Amfibieën	7
3.5	Vissen.....	8
3.6	Overige soortgroepen	8
4	Geraadpleegde bronnen	9
Bijlagen		
I	Inrichtingsplan
II	Wettelijk kader

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard (contactpersoon de heer J. Drenth) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van het gebied 'Bilderdijk' in de bebouwde kom van Hoogeveen. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. In 2003 heeft EcoGroen Advies hier ook een quickscan natuurtoets uitgevoerd.

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek in juni 2010 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is beschermd krachtens de Natuurbeschermingswet. Ook maakt het geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur of valt het onder ander gebiedsgericht natuurbeleid. Negatieve effecten op zulke gebieden in de omgeving zijn niet aan de orde.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Hoogeveen. Het betreft een voormalig woongebied. De woningen zijn in de loop der jaren gesloopt. Thans is het gehele plangebied ingezaaid met gras en staan er enkele bomen en struiken. De waterpartijen zijn ook nog aanwezig en worden onveranderd in het plan opgenomen.

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- Er zijn geen beschermde planten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Er zijn geen vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen of te verwachten. Er zijn tevens geen belangrijke vlieg- en/of jachtroutes of foerageergebieden voor vleermuizen te verwachten;
- Verspreid in het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten als Egel, Gewone bosspitsmuis, Huisspitsmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis en Mol te verwachten. Juridisch zwaarder beschermde zoogdieren als de Steenmarter worden niet verwacht;
- Het plangebied vormt broedgebied voor algemene broedvogels van bomen, struweel en water zoals Heggenmus, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Winterkoning, Tuinfluiter en Zwartkop. In de hogere begroeiing en bomen kunnen onder andere Zanglijster, Houtduif, Koolmees en Ekster broeden. De waterpartij is geschikt broedbiotoop voor Meerkoet, Waterhoen en Wilde eend. Nestplaatsen van broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht;
- Voortplanting en overwintering van laag beschermde amfibieënsoorten als Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander is te verwachten. Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden niet in het plangebied verwacht;
- Beschermde vissen zijn ondanks intensieve bemonstering niet aangetroffen. Op basis van biotoopkenmerken zijn deze ook niet te verwachten;
- Er zijn geen beschermde reptielen of overige ongewervelden aangetroffen en/of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet aan de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Wanneer in de periode tussen half juli en half november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Om schade aan kleine zoogdieren en amfibieën te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - graafwerkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij).

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard (contactpersoon de heer J. Drenth) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van het gebied 'Bilderdijk' in de bebouwde kom van Hogeveen. In 2003 heeft EcoGroen Advies hier ook een quickscan natuurtoets uitgevoerd (De Vries & Van der Sluis 2003).

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid (natuurgebiedsbescherming).

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen tussen de Van Limburg Stirumstraat, De Genestetlaan, de Bilderdijklaan en de Staringlaan in Hogeveen. Het betreft een voormalig woongebied. De woningen zijn in de loop der jaren gesloopt. Thans is het gehele plangebied ingezaaid met gras en staan er enkele bomen en struiken. De waterpartijen zijn ook nog aanwezig en worden onveranderd in het plan opgenomen. De Gemeente Hogeveen heeft het voornemen om hier woningen te bouwen (zie bijlage I).



Figuur 1: Ligging van het plangebied (rode lijn). Bron: Google Earth. De bebouwing in het plangebied is inmiddels grotendeels verdwenen.

1.3 Algemene opzet

Voorliggend ecologisch onderzoek is gebaseerd op één locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om eventueel tot een ontheffingsverlening in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 Gebiedsgericht natuurbeleid

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en overige gebieden met specifieke natuurwaarden.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2009).

Het plangebied ligt niet in gebied dat is aangemerkt als beschermd gebied volgens de Natuurbeschermingswet. Directe effecten zijn derhalve niet aan de orde. Er kan in bepaalde gevallen echter sprake zijn van uitstralende effecten op dergelijke gebieden in de omgeving.

Natura 2000: Habitatrichtlijn

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Habitatrichtlijngebied 'Mantingerzand' op circa 5 kilometer afstand. Het Mantingerzand is een stuifzandgebied begroeid met vochtige en droge heiden en jeneverbessen. Verspreid liggen enkele naald- en loofbosjes. In laagten zijn vochtige gebieden aanwezig waaronder enkele zure vennen. Een aanzienlijk deel van het gebied bestaat uit voormalige landbouwgronden die worden ontwikkeld tot natuur. Het gebied is aangemeld voor een zevental habitattypen die allen gerelateerd zijn aan voedselarme heidelandschappen.

Op basis van de afstand en de barrièrewerking door tussenliggende infrastructuur, watergangen en bebouwing kunnen effecten op het 'Mantingerzand' worden uitgesloten.

Beschermde natuurmonumenten

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is het Junner- en Arriër Koeland nabij Ommen, op een afstand van ruim 20 kilometer. Op basis van de afstand en de barrièrewerking door tussenliggende infrastructuur, watergangen en bebouwing kunnen effecten op dit Beschermde natuurmonument worden uitgesloten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd en worden ondermeer ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied aangewezen.

EHS

De EHS kent een specifieke bescherming. Ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan (het 'Nee, tenzij regime'). Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten.

Het plangebied ligt niet in of nabij gebied dat is begrensd als EHS. Omdat het gebied geen deel uitmaakt van de EHS is directe aantasting zoals areaalverlies niet aan de orde. Het dichtstbijzijnde gebied dat begrensd is als EHS ligt buiten de bebouwde kom op een afstand van circa 1 kilometer. Op basis van de afstand en de barrièrewerking door tussenliggende infrastructuur, watergangen en bebouwing kan aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden worden uitgesloten.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied ligt niet in een gebied dat door de provincie is aangewezen als gebied dat van belang is voor ganzen, zwanen of steltlopers (Provinciaal Ontwikkelingsplan POP II kaart 7).

In het plangebied zijn volgens het POP II bovendien geen ecologisch waardevolle structuren aanwezig zijn. Dergelijke structuren liggen niet binnen een straal van één kilometer binnen het plangebied, zodat negatieve effecten niet aan de orde zijn.

3 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

3.1 Methode

Op 8 juni 2010 is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en expert judgement, een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage II.

3.2 Flora

Het onderzoeksgebied bestaat grotendeels uit een grasveld met bomen, struiken en waterpartijen. Deze zijn achtergebleven nadat in het verleden de bebouwing is gesloopt. De verwachte natuurwaarde van dergelijke terreinen in stedelijk gebied is laag. Er is met name aandacht besteed aan meer soortenrijke overgangssituaties zoals overhoekjes, boom- en heesterpartijen en de oevers van de waterpartijen. Het grasveld is begroeid met onder andere Valse kamille, Witte klaver, Rode klaver, Herderstasje, Madeliefje en Vogelmuur. Overhoekjes en oevers zijn begroeid met Scherpe boterbloem, Pinksterbloem, Pitrus, Moeraswalstro, Fluitenkruid, Gele lis, Gewone ereprijs en soorten van natte en droge ruigten zoals Bijvoet, Ridderzuring, Fluitenkruid en Akkerdistel.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 FFW) aangetroffen en deze worden gezien de terreingesteldheid ook niet in het plangebied verwacht.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Gedurende het veldonderzoek is specifiek gelet op dergelijke ruimten. Binnen het plangebied is geen bebouwing meer aanwezig. Er zijn in het plangebied ook geen bomen aanwezig met geschikte invliegopeningen zodat de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet te verwachten is.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

De ligging binnen de bebouwde kom en in een groene omgeving garandeert echter een veelheid aan structuren die als oriëntatiepunten kunnen worden benut. De plannen zullen geen negatieve invloed hebben op potentiële vliegroutes van vleermuizen omdat er geen wezenlijke veranderingen optreden in de (groen)structuren.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Door de aanwezigheid van bomen, groenstructuren en oppervlaktewater wordt het plangebied mogelijk als foerageergebied gebruikt door enkele vleermuissoorten. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Het plangebied zal na de nieuwbouw van woningen ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen blijven zodat er geen sprake kan zijn van schade aan onmisbaar foerageergebied.

Overige zoogdieren

Er zijn uit de omgeving waarnemingen van de juridisch zwaar beschermde Steenmarter (FFW tabel 2) bekend (www.zoogdieratlas.nl). Deze soort wordt alleen foeragerend verwacht binnen het plangebied en de directe omgeving. Vaste verblijfplaatsen van Steenmarter en andere juridisch zwaarder beschermde soorten worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht.

Binnen het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde Egel, Gewone bosspitsmuis, Huisspitsmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis en Mol aangetroffen en te verwachten.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van de algemene en laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdieren verloren kunnen gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt in deze situatie overigens automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze laag beschermde zoogdieren niet aan de orde is.

3.4 Broedvogels

In het plangebied zijn broedvogels van bomen, struweel en open water aanwezig en te verwachten. Er is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is het mogelijk een uitspraak te doen over de aanwezige en te verwachten soortensamenstelling.

In de struwelen en bosjes worden broedvogels verwacht als Heggenmus, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Winterkoning, Tuinfluiter en Zwartkop. In de hogere begroeiing en bomen kunnen onder andere Zanglijster, Houtduif, Koolmees en Ekster broeden. De waterpartij is geschikt broedbiotoop voor Meerkoet, Waterhoen en Wilde eend. Het grasveld is geen broedgebied, maar is wel geschikt als foerageergebied voor verschillende vogels.

Broedvogels met een jaarrond beschermde nestplaats

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor overige soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn geen nesten van jaarrond beschermde broedvogelsoorten aangetroffen en deze worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht.

Algemene maatregelen t.a.v. broedvogels

Als gevolg van het verwijderen van beplanting en bomen kan broedgebied van vogelsoorten verloren gaan. De gunstige staat van instandhouding komt echter niet in gevaar, aangezien voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig blijven/zijn in soortgelijke gebieden in de nabije omgeving. Door bomen te handhaven, aanwezige groenstructuren te behouden en te verstevigen en bij nieuwe aanplant streekeigen plantmateriaal te gebruiken, zal de locatie geschikt blijven voor broedvogels van bos en struweel. Met name een aaneengesloten en dichte begroeiing vormt geschikt broedgebied. De aanleg van afwisselend groen met aanwezigheid van besdragende planten draagt bij aan foerageer- en broedmogelijkheden voor vogels.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Wanneer in de periode tussen half juli en half november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

De aanlegwerkzaamheden hoeven overigens niet persé voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen tijdelijk broedgelegenheid ontstaat voor bijvoorbeeld een opportunistische soort als de Oeverzwaluw. Hieronder staan enkele aanbevelingen om het gebied extra onaantrekkelijk te maken voor broedvogels in de periode dat er gebouwd wordt:

- creëer geen steilwanden (zoals zandhopen) waarin de Oeverzwaluw kan nestelen;
- verwijder voorafgaand aan het broedseizoen de aanwezige ruigte en bosschages;
- voorkom dat tijdens de werkzaamheden takkenhopen en ongewenste nieuwe bosschages ontstaan.

3.4 Amfibieën

Juridisch zwaarder beschermde soorten

In de omgeving van Hoogeveen is de aanwezigheid van de strikt beschermde Poelkikker (FFW tabel 3) bekend. De watergangen in het plangebied zijn beoordeeld als marginaal habitat voor Poelkikker. Tijdens het veldonderzoek zijn geen Poelkikkers waargenomen. Andere juridisch zwaarder beschermde soorten worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet verwacht in het plangebied.

Overige algemene laag beschermde amfibieën

In het plangebied zijn laag beschermde soorten (FFW tabel 1) als Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander aangetroffen of te verwachten. Deze soorten zijn voortplantend, foeragerend en overwinterend aanwezig. Het strooisel onder de aanwezige beplanting is geschikt als overwinteringsbiotoop voor bijvoorbeeld de Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander. De Bastaardkikker overwintert in de modderbodem van waterpartijen. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen genoemde soorten, indien aanwezig, geschaad worden bij uitvoering gedurende de voortplantingsperiode en het winterhalfjaar. Er is automatisch vrijstelling voor het overtreden van verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet bij laag beschermde soorten en dergelijke ingrepen.

3.5 Vissen

Bij een bemonstering van de aanwezige waterpartijen in het plangebied zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Deze zijn op basis van de terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens en het uitgevoerde onderzoek ook niet te verwachten. In de waterpartij wordt alleen Tiendoornige stekelbaars verwacht. Deze soort is niet wettelijk beschermd.

3.6 Overige soortgroepen

Uit het veldonderzoek, de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens kan geconcludeerd worden dat geen reptielen en beschermde of bedreigde insecten of andere ongewervelden aanwezig of te verwachten zijn.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Hustings, F.J. & J.W. Vergeer (red.) (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels (1998-2000). KNNV-Uitgeverij.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Provincie Drenthe (www.drenthe.nl)
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Vries, E. de & M. van der Sluis (2003). Quickscan flora en fauna Woonzorgpark Bilderdijk ten Hoogeveen. EcoGroen Advies BV, Zwolle.
- www.limnodata.nl
- www.piscaria.nl
- www.waarneming.nl.
- www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGEN

BIJLAGE I: INRICHTINGSPLAN

Bron: Witpaard



BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

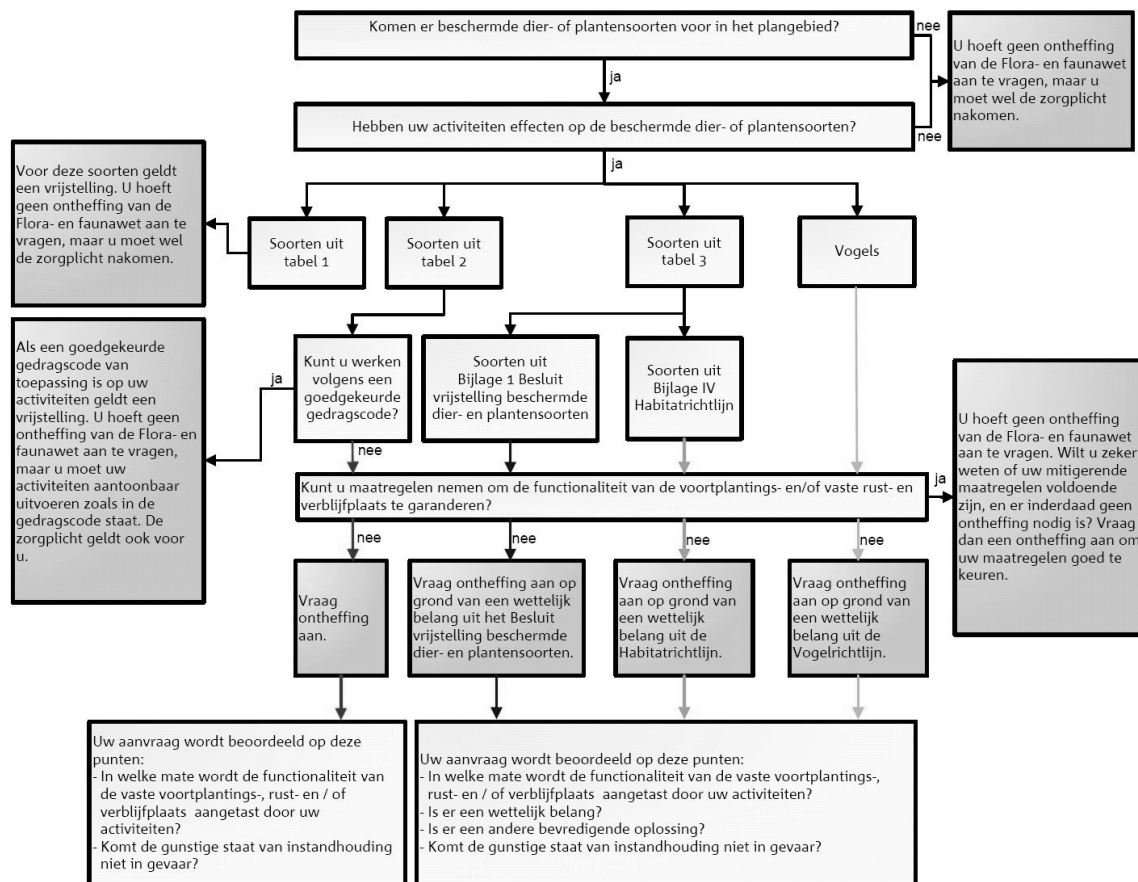
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.



Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verleende ontheffingen inzien.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.